

Sygn. akt III AUa 634/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 września 2015 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Michał Bober
Sędziowie:	SSA Lucyna Ramlo (spr.) SSA Grażyna Horbulewicz
Protokolant:	sekr.sądowy Angelika Judka

po rozpoznaniu w dniu 29 września 2015 r. w Gdańsku

sprawy L. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 13 stycznia 2015 r., sygn. akt VII U 1688/14

oddala apelację.

SSA Lucyna Ramlo SSA Michał Bober SSA Grażyna Horbulewicz

Sygnatura akt III AUa 634/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 sierpnia 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w G. odmówił L. K. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.).

Organ rentowy wskazał, iż z przedłożonych dokumentów wynika, że w dniu (...) r. L. K. ukończył 60 lat, udowodnił na dzień 1 stycznia 1999r. wymagany okres składkowy i nieskładkowy, ale nie osiągnął 15 lat pracy w szczególnych

warunkach lub w szczególnym charakterze, a jedynie 12 lat, 11 miesięcy i 17 dni. Na podstawie dowodów dołączonych do wniosku Zakład przyjął za udowodnione 27 lat 9 miesięcy 17 dni okresów składkowych i nieskładkowych. .

Zakład nie zaliczył okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budownictwa Rolniczego w T. okresie od 01.08.1972 do dnia 15.05.1977r. ponieważ ubezpieczony przedłożył za ten okres zaświadczenie z Urzędu Miejskiego w T. z dnia 27 maja 2014r. z podanym stanowiskiem „robotnika przyuczonego do zawodu spawacza” oraz dokumenty źródłowe, z których trudno ustalić charakter pracy oraz w jakim okresie zajmowane stanowisko odpowiadało pracy w szczególnych warunkach określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku. Nie zaliczono także okresu pracy od 1.10.1970 r. do 30.06.1971 r. kiedy ubezpieczony wykonywał pracę w charakterze junaka (...), a nie pracownika w Spółdzielni Pracy (...) w T. oraz w tej Spółdzielni okresu 1.07.1971r do 7.07.1971 r. z uwagi na brak świadectwa pracy poświadczającego zatrudnienie w warunkach szczególnych.

Ponadto decyzją z dnia 19 sierpnia 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych uchylił poprzednią decyzję odmawiającą ubezpieczonemu prawa do emerytury z dnia 4 lipca 2014 r.

Ubezpieczony L. K. wniósł odwołanie od powyższych decyzji, zaskarżając je w całości i żądając ich zmiany poprzez przyznanie wnioskodawcy emerytury z uwzględnieniem co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach,

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 29 września 2015 r. zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 19 sierpnia 2014 roku i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od ukończenia 60 roku życia, a postępowanie w zakresie decyzji z dnia 4 lipca 2014 r. umorzył. Jako podstawę swego rozstrzygnięcia Sąd I instancji wskazał następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

L. K. urodził się (...)

W okresie od 01.08.1972 do dnia 15.05.1977r. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Budownictwa Rolniczego w T. na stanowisku „robotnika przyuczonego do zawodu spawacza” Początkowo pracował na stanowisku pracownika do przyuczenia do zawodu spawacza , trwało to około 0,5 roku. Potem ubezpieczony pracował już stale jako spawacz elektryczny, nie musiał zdawać żadnych egzaminów, by wykonywać pracę spawacza. Pracował w pełnym wymiarze czasu pracy przez 8 godzin dziennie. W okresie od 25 kwietnia 1975 roku do 29 kwietnia 1977 roku odbywał służbę wojskową, w wojsku jeździł jako kierowca samochodu pontonowego, był to samochód ciężarowy powyżej 15 ton.

L. K. w dniu 09 czerwca 2014 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wniosek o emeryturę.

Decyzją z dnia 4 lipca 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w G. odmówił L. K. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych. Następnie pozwany w dniu 19 sierpnia 2014 roku wydał kolejną decyzję, którą również odmówił wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury uchylając jednocześnie decyzję z dnia 04 lipca 2014 roku.

Stan faktyczny w sprawie Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w aktach emerytalnych i aktach osobowych ubezpieczonego. Sąd Okręgowy zważył, że żadna ze stron postępowania nie kwestionowała ich prawdziwości i rzetelności. Także i Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw by odmówić im wiarygodności.

Nadto, Sąd Okręgowy miał na względzie wyjaśnienia samego ubezpieczonego L. K.. Zdaniem Sądu Okręgowego znajdują one potwierdzenie w dokumentach zgromadzonych w jego aktach osobowych.

Zdaniem Sądu Okręgowego zgromadzone w sprawie dokumenty pozwalają stwierdzić, iż stanowisko pozwanego organu rentowego w zakresie odmowy uznania jako pracy w warunkach szczególnych zatrudnienia w okresach: od

lutego 1973 r. - (po półrocznym przyuczaniu się do zawodu spawacza) do 25 kwietnia 1975 – do czasu powołania do wojska tj. 2 lata 2 miesiące i 25 dni pracował w charakterze spawacza elektrycznego

Wnioskodawca domagał się ustalenia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Podstawą takiego żądania jest art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2004 Nr 39 poz. 353 ze zm.).

Przepis ten stanowi szczególne uregulowanie, znajduje bowiem zastosowanie w stosunku do osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948r., które zasadnicze, wskazane w nim warunki nabycia prawa do świadczenia, spełniły już w dacie wejścia ustawy o emeryturach i rentach z FUS a więc na dzień 1 stycznia 1999r. i gwarantuje osobom tym możliwość nabycia prawa do świadczenia na dotychczasowych warunkach. Przepis ten został zawarty w przepisach przejściowych, ma na celu zagwarantowanie częściowo nabytych uprawnień emerytalnych – prawa do emerytury w wieku obniżonym z tytułu pracy w szczególnych warunkach osobom urodzonym po 31 grudnia 1948r. – z tytułu spełnienia warunków stażowych, określonych w tym przepisie, do dnia wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Niewątpliwie bowiem ustawa o emeryturach i rentach z FUS ograniczyła uprawnienia emerytalne tych osób.

Stosownie do treści art. 184, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w tym przepisie przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Zgodnie z art. 27 ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. przysługuje emerytura, jeżeli osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, a nadto mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

Nadto, zgodnie z art. 32 ust. 1 i 4 tej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 (ust.1), gdzie wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Przepisami dotychczasowymi, do których odsyła ustawa o emeryturach i rentach z FUS jest tu rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r. nr 8 poz. 43 ze zm.) (dalej: rozporządzenie). Stosownie do treści § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Stosownie do treści §2 rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według stosownego wzoru lub w świadectwie pracy.

Sąd Okręgowy podkreślił, że wskazanego wyżej ograniczenia dowodowego, dotyczącego ustalania okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, nie stosuje się w postępowaniu odwoławczym przed okręgowymi sądami pracy i ubezpieczeń społecznych. Ustawa z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rozpoznawaniu przez sądy spraw z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych (Dz.U.85.20.85 ze zm.), nakazująca stosowanie w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych przepisy Kodeksu postępowania cywilnego (art. 1 ust. 3 wym. ustawy), nie zawiera ograniczeń dowodowych.

Wnioskodawca wykazał, że wykonywał pracę w szczególnych warunkach od lutego 1973 r.- (po półrocznym przyuczaniu się do zawodu spawacza) do 25 kwietnia 1975 – do czasu powołania do wojska tj. 2 lata 2 miesiące i 25 dni albowiem stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował w charakterze spawacza elektrycznego.

Reasumując powyższe, w ocenie Sądu wnioskodawca udowodnił, iż przez co najmniej 15 lat wykonywał pracę uzasadniającą przyznanie prawa do świadczeń na zasadach określonych w cytowanym wyżej rozporządzeniu Rady Ministrów i tym samym wykazał spełnienie warunku przyznania tego świadczenia – a więc posiadania co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach, stosownie do treści § 4 ust. 3 tegoż rozporządzenia.

Uznając, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nieprawidłowo odmówił wnioskodawcy

L. K. prawa do wcześniejszej emerytury, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w p-cie 1 wyroku, przyznając ubezpieczonemu prawo do emerytury z dniem ukończenia 60-go roku życia.

W p-cie 2 orzeczenia sąd na mocy art. 477 zn. 13 kpc umorzył postępowanie od decyzji pozwanego z dnia 04.07.2014r, albowiem została ona uchylona decyzją z dnia 19 sierpnia 2014 roku.

Organ rentowy zaskarżył powyższy wyrok w całości, zarzucając naruszenie przepisu prawa materialnego - art. 184 w powiązaniu z art. 32 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst Dz. U. z 2013 r. póź. 1140 z późn. zm.) w związku z § 2 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, póź. 43 z późn. zm.), poprzez błędne uznanie, iż do danego ustalonego stanu faktycznego mają zastosowanie wyżej podane przepisy prawa materialnego,

Wskazując na powyższe pozwany wnosił o:

1) zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania Ubezpieczonego,

ewentualnie

2) uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego

rozpoznania przez Sąd I instancji.

W uzasadnieniu apelacji organ rentowy wywodził, że nie sposób zgodzić się ze stanowiskiem Sądu I instancji, ponieważ nie można uznać, że ubezpieczony w okresie od dnia 01.08.1972 r. do dnia 15.05.1977 r., włączając w to okres służby wojskowej od dnia od 25.04.1975 r. do dnia 29.04.1977 r., pracował w szczególnych warunkach.

Z uzasadnienia wyroku Sądu I instancji wynika, że ubezpieczony po przyuczeniu do zawodu spawacza nie zdawał żadnych egzaminów. Natomiast zgodnie z § 3 rozporządzenia Ministrów Pracy i Opieki Społecznej Oraz Zdrowia z dnia 2 listopada 1954 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy spawaniu i cięciu metali (Dz. U. Nr 51, póź. 259) spawanie i cięcie metali mogło być wykonywane tylko przez osoby dobrze zaznajomione teoretycznie i praktycznie z tą pracą, które przeszły należyte wykształcenie w tej dziedzinie i zdały odpowiedni egzamin z uwzględnieniem znajomości przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy. Przy czym przepis powyższy nie dotyczył słuchaczy kursów spawalniczych, o ile wykonywali oni spawanie i cięcie w ramach szkolenia pod nadzorem osób wykwalifikowanych.

Biorąc pod uwagę powyższe Ubezpieczony nie mógł być dopuszczony przez zakład pracy do samodzielnej pracy spawacza z uwagi na obowiązujące unormowania w zakresie bhp. Natomiast praca w ramach szkolenia nie może być uznana za pracę w szczególnych warunkach, bowiem nie jest wykonywana stale i w pełnym, wymiarze czasu pracy. A zatem zapis w świadectwie pracy wydanym tuż po rozwiązaniu stosunku pracy, to jest w dniu 06.09.1977 r. (karta 5 KPU) najbardziej odpowiada charakterowi pracy Ubezpiezonego i wskazuje, że ostatnio zajmowane stanowisko to „robotnik przy spawaczach.”

Postępowanie przeprowadzone w sprawie przez Sąd I instancji nie potwierdza, że w spornym okresie Ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace zaliczane do prac w szczególnych warunkach. Tym bardziej brak podstaw do zaliczenia okresy zasadniczej służby wojskowej do okresu pracy w szczególnych warunkach.

Zgodnie z tezami zawartymi w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 16.10.2013 r. do oceny określonego stanu faktycznego, w tym zrealizowanego przed wejściem w życie ustawy o emeryturach i rentach, wywołującego określony skutek prawny, należy stosować przepisy obowiązujące w czasie realizacji tego stanu faktycznego (por. wyrok z dnia 20 marca 2013 r., I UK 544/12, w którym przyjęto, że dla kwalifikacji okresu zasadniczej służby wojskowej jako okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach, należy stosować regulacje prawne obowiązujące w okresie odbywania tej służby), trzeba stwierdzić, że w okresie od 1971 do 1973 r. szczególne uprawnienia żołnierzy odbywających zasadniczą służbę wojskową regulował art. 108 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony (w jego pierwotnym brzmieniu) i § 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. Z przepisów tych wynikała zasada, że pracownikowi, który we wskazanym terminie po zakończeniu służby wojskowej podjął pracę u pracodawcy, u którego był zatrudniony w chwili powołania do tej służby, okres służby podlegał wliczeniu do okresu zatrudnienia w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie. Ustanawiały więc one tzw. fikcję prawną, z której wynika, że pracownik zatrudniony w szczególnych warunkach, który po zakończeniu czynnej służby wojskowej powraca do tego zatrudnienia w przepisany terminie, zachowuje status pracownika zatrudnionego w szczególnych warunkach w rozumieniu § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w okresie pełnienia tej służby.

Skoro ubezpieczony nie pracował na stanowisku zaliczanym do prac w szczególnych warunkach przed odbyciem zasadniczej służby wojskowej, jak również po jej zakończeniu nie powrócił na takie stanowisko, to nie ma podstaw do zaliczenia okresu służby wojskowej do stażu pracy w szczególnych warunkach.

W tym stanie sprawy ubezpieczony nie udowodnił ponad 15 lat pracy w szczególnych warunkach, a zatem nie spełnia warunków do przyznania prawa od emerytury od ukończenia wieku 60 lat życia na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego organu rentowego nie zasługiwała na uwzględnienie, nie zawierała bowiem zarzutów skutkujących koniecznością zmiany bądź uchylenia zaskarżonego wyroku.

Na wstępie wyjaśnić należy, iż jak trafnie wskazał Sąd pierwszej instancji, ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r. zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 poz. 748 j.t.), zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy spełniają łącznie następujące warunki: legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat dla mężczyzn, 60 lat dla kobiet; mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet; nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku

w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. Wbrew natomiast stanowisku Sądu I instancji, ani dacie wyrokowania, ani w dacie złożenia wniosku o emeryturę przez L. K. przepis art. 184. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie statuował wymogu rozwiązania stosunku pracy, który o wymóg nie obowiązywał od 1 stycznia 2013 r.

Zgodnie z §1 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 1983.8.43.), w/w rozporządzenie stosuje się do pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej „wykazami”. Przepis zawarty w §1 ust. 2. cyt. rozporządzenia stanowi, iż właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalają w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione

w wykazach A i B. Wskazać przy tym należy, iż zgodnie z §2 ust. 1 w/w rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. W §2 ust. 2 ustawodawca sprecyzował, iż okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie §1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Zgodnie z dyspozycją zawartą w §4 ust. 1 cyt. rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn; ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Przenosząc powyższe na grunt przedmiotowej sprawy wskazać należy, iż ubezpieczony L. K., urodzony dnia (...), w dniu 9 czerwca 2014 r. złożył w pozwanym organie rentowym wniosek o emeryturę. Wymagany wiek 60 lat ubezpieczony ukończył 30 czerwca 2014 r. Nadto, w chwili złożenia wniosku skarżący nie był członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego.

Wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 r. bezspornie udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze przekraczającym 25 lat, sporną natomiast okazała się przesłanka legitymowania się min. 15 letnim stażem pracy w warunkach szczególnych.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych zanegował w szczególności możliwość zaliczenia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresów pracy jako: junak (...) od 1.10.1970 r. do 30.06.1971 r., a nie pracownik w Spółdzielni Pracy (...) w T. oraz w tej Spółdzielni okresu 1.07.1971r do 7.07.1971 r. z uwagi na brak świadectwa pracy poświadczającego zatrudnienie w warunkach szczególnych, a także okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budownictwa Rolniczego w T. od 01.08.1972 do dnia 15.05.1977r. ponieważ ubezpieczony przedłożył za ten okres zaświadczenie z Urzędu Miejskiego w T. z dnia 27 maja 2014r. z podanym stanowiskiem „robotnika przyuczonego do zawodu spawacza”

Sąd pierwszej instancji na podstawie akt osobowych i zeznań świadka oraz wnioskodawcy uznał okresy od 1 lutego 1973 r. do 15 maja 1977 r. (z wyłączeniem okresu służby wojskowej) za zatrudnienie w szczególnych warunkach przy spawaniu elektrycznym, dzięki czemu po dodaniu w/w okresów pracy do okresu bezspornie zaliczonego przez ZUS ustalił, iż ubezpieczony spełnił ustawową przesłankę wykazania min. 15 letniego stażu pracy w warunkach szczególnych.

Przechodząc zatem do właściwych rozważań wskazać należy, iż w ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd pierwszej instancji w swych ustaleniach i wnioskach zasadniczo nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów

wynikające z art. 233 § 1 k.p.c., nie popełnił też istotnych uchybień w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, uzasadniających ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia.

W toku postępowania pierwszoinstancyjnego ubezpieczony wyjaśnił, iż w latach 1971 – 1977 był spawaczem w Przedsiębiorstwie Budownictwa Rolniczego w T., przy czym w pierwszym okresie pracował jako junak (...), a następnie jako stały pracownik. Zeznania ubezpieczonego nie budzą wątpliwości w świetle dokumentacji zawartej w aktach osobowych oraz w świetle zeznań świadka, który był w spornym okresie bezpośrednim przełożonym wnioskodawcy. Mianowicie, w aktach osobowych ubezpieczonego znajdują się następujące dokumenty:

- umowa z młodocianym o praktyczną naukę zawodu w zawodzie blacharskim zawarta na okres od 23.10.1971 r. do 31.07.1972 r.,
- zdolność do pracy na stanowisku blacharza wraz ze zgodą rodziców wnioskodawcy na uczestnictwo w hufcu,
- pismo Kierownika Produkcji Pomocniczej z dnia 2.11.1971 r. zawierające wniosek o odsunięcie L. K. od szkolenia w zawodzie blacharza, w którym nie chce pracować,
- protokół kwalifikacyjny, z którego wynika, że L. K. na dzień 1 września 1972 r. jest po rocznej praktyce w specjalności spawacza i zdał egzamin ze spawania na ocenę dostateczną, został zaliczony do taryfikatora płac dla spawaczy,
- zaświadczenie kwalifikacyjne z dnia 1.09.1972 r. „robotnik przyuczony do zawodu spawacza”,
- angaż z 1.09.1972 r. na stanowisko robotnika przyuczonego do zawodu spawacza na czas nieokreślony, w budowlanej produkcji pomocniczej,
- zaświadczenie kwalifikacyjne z 28.04.1973 r. – robotnik budowlany,
- karta obiegowa zwolnienia do czynnej służby wojskowej z dniem 24.04.1975 r. ze stanowiska spawacz,
- karta obiegowa przyjęcia po odbyciu służby wojskowej z dniem 16.05.1977 r. na stanowisko spawacz,
- umowa o pracę z dnia 16.05.1977 r. na stanowisku spawacz,
- zobowiązanie z 25 czerwca 1977 r. do uzyskania i złożenia uprawnień spawalniczych,
- karta obiegowa z 5.09.1977 r. po wypowiedzeniu umowy o pracę ze stanowiska spawacz,
- świadectwo pracy z 6.09.1977 r. ostatnie stanowisko pracownik przy spawaczach,
- opinia o pracowniku wydana po ustaniu zatrudnienia z 1978 r. potwierdzająca pracę od 23.10.1971 r. do 30.08.1972 r. w (...) w zawodzie blacharz i od 1.09.1972 r. do 31.08.1977 r. w zawodzie spawacz (dowód: dokumenty w aktach osobowych dołączonych do akt sprawy).

Wskazać należy, iż przytoczone powyżej dokumenty z akt ubezpieczonego znajdują potwierdzenie w zeznaniach A. B., który od 1971 był majstrem na Wydziale Produkcji Pomocniczej w PBRol w T., a od 1976 r. kierownikiem na tym Wydziale.

Mianowicie, świadek zeznał, iż w Wydziale Produkcji Pomocniczej w PBRol w T. przygotowywało się elementy konstrukcji stalowych dla potrzeb budowy min. drzwi stalowe, bramy, ogrodzenia. Ubezpieczony po okresie ok. półrocznego przyuczenia został samodzielnym spawaczem elektrycznym zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy, po odbyciu służby wojskowej wrócił na to samo stanowisko. Przy czym świadek nie pamiętał od kiedy ubezpieczony rozpoczął przyuczenie, wydawało mu się, że w 1971 r. podczas gdy Sąd wskazywał w tezie dowodowej na 1972 r., oraz że ubezpieczony zdał wewnątrz, teoretyczny i praktyczny egzamin na stanowisku spawacza,

podczas którego oceniano rodzaje spawów, znajomość warunków technicznych spawania i przepisów BHP (zgodnie z protokołem egzaminu).

W ocenie Sądu odwoławczego przytoczone zeznania świadka i wyjaśnienia ubezpieczonego w korelacji z dokumentacją zawartą w aktach osobowych nie budzą wątpliwości, bowiem tworzą spójną i logiczną całość potwierdzając zatrudnienie wnioskodawcy w okresie już od 1 września 1972 r. na stanowisku samodzielnego spawacza po egzaminie, a więc zgodnie z przepisami - wskazanymi przez apelującego - rozporządzenia Ministrów Pracy i Opieki Społecznej oraz Zdrowia z dnia 2 listopada 1954 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy spawaniu i cięciu metali. (Dz. U. z 1954, Nr 51 poz.259). Paragraf § 3 pkt 1 tego rozporządzenia przewidywał, że spawanie i cięcie metali może być wykonywane tylko przez osoby dobrze zaznajomione teoretycznie i praktycznie z tą pracą, które przeszły należyte wykształcenie w tej dziedzinie i zdały odpowiedni egzamin z uwzględnieniem znajomości przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy. Natomiast pkt 2 przepisu wyjaśniał, że ust. 1 nie dotyczy słuchaczy kursów spawalniczych, o ile wykonują oni spawanie i cięcie w ramach szkolenia pod nadzorem osób wykwalifikowanych.

W związku z tym należało zaliczyć do pracy w warunkach szczególnych okres od 1 września 1972 r. do 23 kwietnia 1975 r. tj. 2 lata, 7 miesięcy i 23 dni, który to okres wraz z okresami zaliczonymi przez organ rentowy stanowi o wykazaniu przez ubezpieczonego ponad 15 lat pracy w warunkach szczególnych na dzień 1 stycznia 1999 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaliczył dwa okresy pracy w warunkach szczególnych, mianowicie okres od 1 marca 1986 r. do 31 grudnia 1998 r. kiedy wnioskodawca pracował w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w T. jako kierowca samochodów ciężarowych powyżej 3,5 ton i okres zatrudnienia na stanowisku spawacza w PBRol w T. po odbyciu służby wojskowej od 16 maja 1977 r. do 31 sierpnia 1977 r., wykazując się zresztą w tym względzie daleko idącą niekonsekwencją skoro nie uznawał okresu przed odbyciem służby wojskowej z uwagi na wystawienie świadectwa przez archiwum. Wskazać przy tym należy, iż organ rentowy bezpodstawnie nie zaliczył do pracy w warunkach szczególnych zasiłków chorobowych poczynając od listopada 1991 r. Zgodnie z obecnym brzmieniem art. 32 ust. 1a ustawy, przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wyłączają tylko okresy niezdolności do pracy z powodu choroby i macierzyństwa. Przepis art. 32 ust. 1a ustawy w istotny sposób zmienił definicję pracy w szczególnych warunkach i w szczególnym charakterze, poprzez szczegółowe określenie okresów faktycznego niewykonywania pracy, które nie są wliczane do okresu wykonywania pracy, rozumianego jako okres pozostawania w stosunku pracy- którego to rozróżnienia nie zawierały przepisy dotychczasowe. Przyjęte w powołanym przepisie różnicowanie okresów wykonywania pracy w szczególnych warunkach nawiązuje do daty wejścia w życie ustawy z dnia 17.10.1991 r. o rewaloryzacji emerytury i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 107, poz. 450 ze zm.), w której poprzednia definicja okresu pracy w szczególnych warunkach pozostała niezmienną. Okres tej pracy obejmował zarówno okresy składkowe, jak i okresy nieskładkowe, jeżeli mieściły się one w okresie wykonywania pracy zgodnie z umową o pracę. Takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27.11.2003 r., III UZP 10/03 (OSNP 2004/5/87), stwierdzając, że do okresu pracy w szczególnych warunkach wlicza się okresy zasiłku chorobowego w czasie trwania stosunku pracy przypadające po dniu wejścia w życie ustawy o rewaloryzacji emerytur i rent. W konsekwencji utrwalili się w judykaturze poglądy, że w art. 32 ust. 1a ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS ustawodawca wprowadził istotną zmianę w stanie prawnym, w którym niemożliwe było w drodze wykładni ustalenie zasady pomijania w okresie ubezpieczenia okresów niezdolności do pracy z powodu choroby, oraz że art. 32 ust. 1 ustawy nie ma zastosowania do oceny nabycia prawa do emerytury przed dniem 01.07.2004 r. (por. wyroki SN: z dnia 05.05.2005 r., II UK 219/04, OSNP 2005/22/361 i II UK 215/04, OSNP 2005/22/360 oraz z dnia 07.02.2006 r., I UK 154/05, niepubl.). Ustawodawca, wprowadzając zmiany pojęcia „zatrudnienia w szczególnych warunkach i w szczególnym charakterze”, nie uchwalił przepisów międzyczasowych, w związku z czym zakres stosowania art. 32 ust. 1a był przedmiotem skargi konstytucyjnej opartej na zarzucie jego niezgodności z art. 2 i 32 ust. 1 Konstytucji RP. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 10.07.2008 r., K 33/06 (OTK-A 2008/6/106) orzekł jednak o zgodności z Konstytucją powołanego przepisu. Uznawszy za właściwą dla oceny konstytucyjności tego przepisu chwilę powstania prawa podmiotowego, tj. prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, oddalił zarzut, że zmiana warunków emerytalnych prowadzi do naruszenia praw nabytych. Stwierdził jednocześnie, że oceniana zmiana może mieć zastosowanie wyłącznie na przyszłość. Wszystko to sprowadza się do twierdzenia, że osiągnięcie do dnia 01.01.1999 r. okresu pracy w szczególnych warunkach, o

którym mowa w art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 tej ustawy, obowiązujących od dnia 01.07.2004 r. (por. wyrok SN z dnia 23.04.2010 r., II UK 313/09, OSNP 2011/19-20/260). Na to, że wykazanie w dniu 01.01.1999 r. określonego w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego, według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 obowiązujących po dniu 01.07.2004 r. wskazał również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13.07.2011 r., I UK 12/11 (LEX nr 989126). Zatem prawidłowo organ rentowy winien zaliczyć ubezpieczonemu okres 13 lat, 1 miesiąca i 16 dni (12 lat, 10 miesięcy + 3 miesiące i 16 dni). Po doliczeniu 2 lat, 7 miesięcy i 23 dni wykazanych w postępowaniu sądowym ubezpieczony legitymował się łącznym stażem pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 15 lat, 9 miesięcy i 23 dni.

W tej sytuacji odnoszenie się do okresu możliwości zaliczenia służby wojskowej staje się zbędne, chociaż wskazać należy, że Sąd odwoławczy nie podziela stanowiska apelującego opisanego w środku zaskarżenia i uznaje możliwość doliczenia także tego okresu do okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Uznanie pracy spawacza za pracę w warunkach szczególnych miało umocowanie w treści Wykazu A Dział XIV poz. 12, stanowiącego załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze z którego wynika, że prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym i atomowodorowym zaliczone zostały do prac w szczególnych warunkach.

Sąd pierwszej instancji w zrozumiały sposób przedstawił motywy swego rozstrzygnięcia, zawarte w uzasadnieniu, przy czym zaznaczyć należy, iż z dyrektywy art. 233 k.p.c. wynika obowiązek Sądu polegający na wyprowadzeniu z zebranego w sprawie materiału dowodowego wniosków logicznie prawidłowych. W świetle motywów rozstrzygnięcia przytoczonych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, nie sposób jest zarzucić im braku logicznego związku między treścią przeprowadzonych dowodów a ustalonymi na ich podstawie w drodze wnioskowania faktami stanowiącymi podstawę zapadłego w przedmiotowej sprawie rozstrzygnięcia.

Wskazać przy tym należy, iż ani apelacja wniesiona przez organ rentowy nie zawierała argumentów uzasadniających powzięcie wątpliwości co do istnienia logicznego związku pomiędzy zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym a wnioskami wyprowadzonymi z niego przez Sąd pierwszej instancji.

Ocena wiarygodności i mocy dowodów przeprowadzonych w danej sprawie wyraża istotę sądenia w części dotyczącej ustalenia faktów, tj. rozstrzygania spornych kwestii na podstawie własnego przekonania sędziego powziętego w wyniku bezpośredniego zetknięcia się z dowodami. Powinna odpowiadać regułom logicznego myślenia wyrażającym formalne schematy powiązań między podstawami wnioskowania i wnioskami oraz uwzględniać zasady doświadczenia życiowego będące wyznacznikiem granic dopuszczalnych wniosków i stopnia prawdopodobieństwa ich przydatności w konkretnej sytuacji. Jeżeli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadził wnioski logicznie poprawne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego, to taka ocena dowodów nie narusza zasady swobodnej oceny dowodów przewidzianej w art. 233 k.p.c., choćby dowiedzione zostało, że z tego samego materiału dałoby się wysnuć równie logiczne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego wnioski odmienne. Tylko w przypadku wykazania, że brak jest powiązania, w świetle kryteriów wyżej wzmiankowanych, przyjętych wniosków z zebrany materiał dowodowy, możliwe jest skuteczne podważenie oceny dowodów dokonanej przez Sąd; nie jest tu wystarczająca sama polemika naprowadzająca wnioski odmienne, lecz wymagane jest wskazanie, w czym wyraża się brak logiki lub uchybienie regułom doświadczenia życiowego w przyjęciu wniosków kwestionowanych (uzasadnienia wyroków Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r., IV KKN 1316/00, LEX nr 80273 oraz z dnia 20 stycznia 2005 r., I UK 137/04, Lex nr 602671).

W przedmiotowej sprawie Sąd pierwszej instancji dostatecznie rozważył zgromadzony materiał dowodowy i wysnuł z niego prawidłowe wnioski, ustalając stan faktyczny sprawy i dokonując analizy zebranego materiału dowodowego. Sąd Apelacyjny dodatkowo uwypuklił treść dokumentów zawartych w aktach osobowych L. K., których nie opisał Sąd

I instancji, a które miały ważne znaczenie w sprawie i na tej podstawie uznał za możliwe zaliczenie okresu pracy na stanowisku spawacza już od 1 września 1972 r., co jednak nie wpływało na prawidłowość rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego. Wobec powyższego zarzuty sformułowane przez apelującego w środku odwoławczym ocenić należało jedynie jako polemikę z ustaleniami poczynionym przez Sąd pierwszej instancji.

Organ rentowy zaskarżył wyrok Sądu I instancji w całości, jednak odnośnie postanowienia zawartego w punkcie drugim wyroku nie podniósł jakichkolwiek argumentów, zatem niemożliwym jest odniesienie się do tej części zaskarżenia. Na marginesie Sąd Apelacyjny stwierdza, że postanowienie o umorzeniu jakkolwiek słuszne, to znajdowało oparcie w innym przepisie niż wskazany przez Sąd Okręgowy, mianowicie w art. 355 § k.p.c., gdyż po uchyleniu decyzji wydanie wyroku w tej części zaskarżenia stało się zbędne. Nie doszło natomiast do uwzględnienia odwołania w żadnej części, a zatem nie miał zastosowania przepis art. 477¹³ k.p.c.

Mając powyższe na uwadze, na mocy art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.

SSA Grażyna Horbulewicz SSA Michał Bober SSA Lucyna Ramlo